

RESSENYA A CAMPRUBÍ, XEVI. *LA PREMSA A CATALUNYA DURANT LA GUERRA DE SUCCESIÓ*, VALÈNCIA, PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA, 2016. 191 pp. ISBN: 978-84-9134-014-0

REVIEW TO CAMPRUBÍ, XEVI. *LA PREMSA A CATALUNYA DURANT LA GUERRA DE SUCCESIÓ*, VALÈNCIA, PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA, 2016. 191 pp. ISBN: 978-84-9134-014-0

LLUÍS ESCARTÍ CARRASCO
llescarti@gmail.com

Universitat d'Alacant

Les Publicacions de la Universitat de València han tret a la llum, fa uns mesos, un volum interessant que ens acosta a un tema de gran importància durant la guerra en què la Corona d'Aragó va perdre la seua personalitat jurídica. *La premsa a Catalunya durant la Guerra de Successió*, de Xevi Camprubí es publicava el 2016 i ens fa arribar una gran quantitat d'informació sobre com funcionava la propaganda i com era contrarestada, aquella, amb altres escrits, en el que també es pot anomenar «guerra de papers». Cal dir, a més que el volum va obtenir el XXXè Premi Ferran Soldevila de Biografia, Memòries i Estudis Històrics (2014), de la Fundació Congrés de Cultura Catalana i compta, també, amb un breu pròleg d'Agustí Alcoberro.

El text de Camprubí s'inicia amb una ullada a la impremta i els impressors a la Barcelona del tombant del segle XVII i tot seguit ens presenta els orígens de la premsa a Catalunya i com aquesta, amb el temps, arriba a consolidar-se, gràcies a l'establiment d'un sistema de correu que li permet una periodicitat que es converteix, així, en la forma de mantenir informada la població del que es decideix o es fa en llocs allunyats d'allà on es rep la informació. De fet, abans existien les relacions de notícies –un precedent clar de la premsa periòdica– que apareixien impreses pel seu caràcter extraordinari. Però, ara, amb les fonts d'informació molt més clares –i anaven des dels ambaixadors als espies– i la periodicitat més o menys estable del correu, la publicació de notícies esdevindrà periòdica i això farà que la premsa prengui la direcció definitiva.

Xevi Camprubí ens assabenta, també, sobre la presència dels gaseters i es demana sobre la veracitat de les notícies –que sovint eren difícilment contrastables, fins que no passava un cert temps– i avança, tot mostrant-nos què podem entendre per «periodisme», a l'època moderna. De fet, hem de pensar que aquells productes impresos –de poques fulles i amb edicions del tot simples– eren destinats a un consum popular en el qual, certament, degué influir el major grau d'alfabetització que a poc a poc s'anava assolint.

Tot seguit, l'autor ens fa una panoràmica de com s'establí un control de la informació durant els temps dels Àustries i, després, de quian era la funció de la premsa en l'època borbònica.

Amb aquest recorregut, el llibre ha emmarcat perfectament el tema i passa, de seguida, a centrar-se en la figura de Rafael Figueró –impressor de rei– i en la ciutat de Barcelona, que esdevé, als seus ulls, un centre de comunicació d'abast europeu i, més encara, des del moment que queda com a bastió de Carles III en la península Ibèrica, contra el poder cada vegada més evident de Felip d'Anjou, que ha controlava, llavors, la quasi totalitat de la monarquia hispànica.

Finalment, el llibre ens fa conèixer tres aspectes més que són tractats monogràficament en sengles capítols: la propaganda des resistents, la guerra vista per la premsa internacional, i l'evolució de la premsa després del 1714, any de la caiguda de Barcelona en mans del Borbó.

El volum de Camprubí fa, doncs, una ullada al fenomen periodístic entre la fi de la Guerra dels Segadors i els anys següents a l'acabament de la Guerra de Successió, tot centrant-se, però, en aquell darrer període bèl·lic. De fet, com el mateix Camprubí explica «el 1705, amb motiu de l'arribada de l'arxiduc Carles d'Àustria a Catalunya, un esdeveniment que va servir per convertir Barcelona en la seu d'una cort reial» (p. 151), la capital catalana es va convertir en un «centre de producció informativa a escala europea» (p. 151). I, encara, afegeix com, si per un costat Rafael Figueró es va beneficiar de la presència del rei i dels privilegis que obtingué, «la Guerra de Successió fou el moment en què la premsa catalana va assolir el seu punt més alt de tota l'època moderna, tant en termes quantitius com qualitius» (p. 152). El que s'havia anat desenvolupant durant la segona meitat del XVII, amb l'arribada de la Guerra de Successió entre els Àustries i els Borbons, es convertí en una potent maquinària de construcció de la propaganda bèl·lica. Cosa que, d'altra

banda, com assenyala l'autor, coincidirà amb una activitat semblant en altes parts d'Europa on aquella guerra també es deixà sentir.

El volum es tanca amb un interessant apèndix documental que conté 54 testimonis amb fragments de notícies relacionades amb la Guerra de Successió, publicades, però, per la premsa europea, la qual cosa ens permet contrastar i comparar, també, allò que era editat en altres llocs del continent. Textos provinents de la *Gaceta de Madrid*, la *Gazete*, *The London Gazette*, la *Gazette de Berne*, la *Suite des nouvelles d'Amsterdam*, la *Gazette de Leide* o provinents d'una relació de notícies puntuals –de Portugal-, configuren aquell apèndix també ben interessant.

Definitivament, el treball de Xevi Camprubí s'endinsa en una problemàtica que, en el seu cas, se'ns mostra no sols com un episodi de la història de la cultura o història de la guerra, sinó que també es mostra atent a presentar-nos-el com un esdeveniment clau per a la història del periodisme. de fet, és el primer treball històric que analitza detalladament el naixement del periodisme a Catalunya i fa una revisió de l'activitat noticiera des del segle XV fins a l'acabament de la Guerra de Successió. Una òptica que caldria mantenir quan es facen treballs semblants i que, després d'aquest model, caldria ampliar, segurament, al cas valencià –on també va residir Carles III com a rei de l'Espanya austriacista– i, potser, ala resta de territoris de la Corona d'Aragó que, a una passa de l'extinció nominal, varen ser fidels a una causa que al final es va perdre i, amb allò, els va arrossegar cap a la pèrdua dels seus Furs i Constitucions, passant a ser un apèndix de la Corona de Castella i iniciant-se, així, el camí cap a la centralització de l'Estat.